

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tieliikennelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tieliikennelain ajo- ja lepoaikoja sekä ajopiirturin käyttöä koskevia säännöksiä erityisesti ulkomaalaisten liikenteenharjoittajien ja kuljettajien valvonnan tehostamiseksi.

Ehdotuksen mukaan ajo- ja lepoaikojen valvonnasta huolehtivat poliisin ja työsuojeluviranomaisten lisäksi myös tullilaitos ja rajavartiolaitos.

Ajopiirturin käyttöpakon piiriin tulisivat Euroopan unionissa rekisteröityjen ajoneuvojen lisäksi sellaiset ajoneuvot, joissa rekisteröintivaltiota sitovan kansainvälisen sopimuksen mukaan ajopiirturin käyttö on pakollista.

Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan poliisi ja työsuojeluviranomaiset voisivat antaa tietoja muiden valtioiden viranomaisille ajopiirturin käyttö-

sekä ajo- ja lepoaika rikkomuksista samoin kuin niistä määrätyistä seuraamuksista sekä joissakin tapauksissa myös epäillyistä rikkomuksista. Suomessa tapahtuneeksi epäillyn rikkomuksen selvittämiseksi mainituille viranomaisille ehdotetaan myös valtuutta pyytää vastaavat tiedot ulkomaiden asianomaisilta viranomaisilta.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen kansainvälisessä maantieliikenteessä toimivien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä. Tätä koskeva hallituksen esitys on annettu samanaikaisesti tämän esityksen kanssa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin mainittu sopimus.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja sopimukset

Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen (*ETA-sopimus*) nojalla vuoden 1994 alusta tulivat Suomessa voimaan neuvoston säädökset ajo- ja lepoajoista sekä ajopiirturista: asetus (ETY) N:o 3820/85 tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta, asetus (ETY) N:o 3821/85 tieliikenteen valvontalaitteista ja direktiivi 88/599/ETY yhdenmukaisista menettelyistä panttaessa täytäntöön tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettu asetus (ETY) N:o 3820/85 ja tieliikenteen valvontalaitteista annettu asetus (ETY) N:o 3821/85. Näiden säädösten valvonnasta, ran-

gaistuksista, pakkokeinoista ja muusta täytäntöönpanosta säädetään tieliikennelaissa (267/1981) ja sen nojalla annetuissa asetuksissa.

Ajo- ja lepoajoista sekä ajopiirturista ja sen käytöstä on sovittu kansainvälisessä maantieliikenteessä toimivien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyssä eurooppalaisessa sopimuksessa jäljempänä *AETR-sopimus*. Sopimukseen ovat liittyneet melkein kaikki Euroopan valtiot. Suomen kannalta tärkeimmät poikkeukset ovat Sveitsi ja Ukraina.

Sopimus tehtiin Genevessä 1 päivänä heinäkuuta 1970 ja sitä on sen jälkeen muutettu kolmasti. Ensimmäinen muutos tuli voimaan 3 päivänä elokuuta 1983, toinen 24 päivänä huhtikuuta 1992 ja kolmas 28 päivänä helmikuuta 1995. Vuosien 1992 ja 1995 muu-

toksilla AETR-sopimus yhdenmukaistettiin neuvoston asetusten (ETY) N:o 3820/85 ja (ETY) N:o 3821/85 kanssa.

Tämän esityksen kanssa samanaikaisesti annettavassa hallituksen esityksessä kansainvälisessä maantieliikenteessä toimivien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE /) ehdotetaan, että Suomi liittyy AETR-sopimukseen lähinnä kansainvälisen tietojenvaihdon helpottamiseksi.

ETA-sopimuksen nojalla Euroopan yhteisöjen säännöksiä noudatetaan Norjassa, Islannissa ja Liechtensteinissä, joista kaksi viimeksimainittua ei ole liittynyt AETR-sopimukseen.

Kansainvälinen työjärjestö (ILO) on lisäksi hyväksynyt yleissopimuksen (n:o 153) työ- ja lepoajoista maantiekuljetuksissa. Ajopiirturi ei kuitenkaan ole tämän sopimuksen mukaan pakollinen. Euroopan valtioista Sveitsi ja Espanja ovat liittyneet tähän sopimukseen.

1.2. Ajopiirturin levyjen mukana pitäminen

Ajoneuvossa on pidettävä mukana kuluvan viikon ja edellisen viikon viimeisen ajopäivän ajopiirturin levyt. Suomessa on tieliikennelain 87 a §:n mukaan hyväksytty ajopiirturin levyjen jäljennösten mukana pitäminen autossa, koska alkuperäisiä levyjä on haluttu käyttää yritysten palkanlaskennassa. Jäljennösten tarkastaminen on kuitenkin osoittautunut hankalaksi. Alkuperäisten levyjen mukana pitämismisvelvoite vastaa myös neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 15 artiklan 7 kohdan sanamuotoa.

Mainitun kohdan suomenkielisen sanamuodon mukaan ajoneuvossa on oltava "edellisen ajoviikon viimeisen ajopäivän piirturilevy". Ruotsinkielisen version mukaan viimeisten sanojen tulisi kuulua suomeksi: "edellisen viikon viimeisen ajopäivän piirturilevy". Sana "ajoviikon" on suomenkielisesä versiossa kirjoitusvirhe. Virhe toistuu tieliikennelain 87 a §:n 3 momentissa.

1.3. Ajopiirturin käyttöpakon laajentaminen

Kaikki ajoneuvot ovat neuvoston asetuksen N:o 3820/85 2 artiklan 1 kohdan nojalla velvollisia noudattamaan Suomessa asetuksen -ajo- ja lepoaikoja, mutta ajopiirturin käyttö-

velvollisuus on neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 3 artiklan mukaan vain Euroopan unionin jäsenvaltioissa rekisteröidyissä ajoneuvoissa.

Vuonna 1995 AETR-sopimusta muutettiin niin, että kaikissa sopimukseen liittyneissä valtioissa rekisteröidyissä kansainvälisessä liikenteessä käytetyissä ajoneuvoissa on oltava ajopiirturi vuoden 1995 huhtikuun 24 päivän jälkeen. Myös Suomen viranomaiset ovat siitä lähtien tarkastaneet, että kaikissa mainitun neuvoston asetuksen ja AETR-sopimuksen piiriin kuuluvissa autoissa on ajopiirturi. Muut autot on käännytetty rajalta tai niitä on sakotettu tieliikennelain 83 b (1989/1992) ja 103 §:n nojalla.

Erityisesti Venäjällä rekisteröidyissä kuorma- ja linja-autoissa ei yleensä käytetä ajopiirturia, mikä on tehnyt ajo- ja lepoaikavalvonnan vaikeaksi.

Ajopiirturin käyttöpakko vähentäisi liian pitkiä ajo-aikoja. Liikenneturvallisuuden lisäksi se myös parantaisi suomalaisten ajoneuvojen tasaveroista kilpailuasemaa muihin ajoneuvoihin verrattuna, koska ajo- ja lepoaikojen noudattamatta jättämisellä pyritään nopeuttamaan kuljetuksia ja vähentämään kuljettajan palkkakustannuksia. Tämän vuoksi ajopiirturin käyttöpakon laajentaminen koskemaan kaikkia niitä ajoneuvoja, joissa on ajoneuvon rekisteröintivaltiota sitovan kansainvälisen sopimuksen nojalla oltava ajopiirturi asennettuna, on pidettävä perusteltuna.

1.4. Tulli- ja rajavartiolaitoksen lisääminen valvontaviranomaisiksi

Rajan ylittävän tieliikenteen valvonnasta huolehtivat poliisin kanssa yhteistyössä tulli- ja rajavartiolaitos. Viimeksimainituilla viranomaisilla ei kuitenkaan ole oikeutta tarkastaa ajo- ja lepoaikojen noudattamista tai estää kuljettajaa jatkamasta ajoa, jos säädettyä taukoa tai lepoaikaa ei ole pidetty. Ajo- ja lepoaikojen valvonnasta huolehtivat tieliikennelain 94 a §:n 3 momentin mukaan poliisi- ja työsuojeluviranomaiset. Tarvetta valvonnan tehostamiseen on erityisesti itärajan ylittävän liikenteen valvonnassa. Tehtävä niveltäisiin tulli- ja rajavartiolaitoksen muuhun työhön. Tulli- ja rajavartiomies tarkastavat nykyisinkin, että ulkomailta tulevassa autossa on siihen asennettavaksi vaadittu ajopiirturi.

1.5. Tietojen vaihto ulkomaiden viranomaisten kanssa

Euroopan yhteisöjen säädökset

Yhteisistä säännöistä harjoitettaessa kansainvälistä henkilöliikennettä linja-autoilla annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 684/92 7 artiklassa on ajo- ja lepoajat mainittu erityisesti niiksi säännöksiksi, joiden vakavista rikkomuksista jäsenvaltion lupaviranomaisten on estettävä liikennöitsijää harjoittamasta asetuksen mukaista liikennettä. Yleisemmin liikennesääntöjen rikkominen on mainittu liikenneluvan peruuttamisen ja epäämisen perusteena yhteisössä jäsenvaltion alueelle tai sen alueelta taikka yhden tai useamman jäsenvaltion alueen kautta tapahtuvan maanteiden tavaraliikenteen markkinoille pääsystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 881/92 8 artiklassa sekä edellytyksistä, joilla muut kuin jäsenvaltiosta olevat liikenteenharjoittajat voivat harjoittaa kansallista maanteiden tavaraliikennettä jäsenvaltioissa annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3118/93 8 artiklassa.

Ajo- ja lepoaikojen sekä ajopiirturin käytämisen laiminlyönnistä on säädetty ilmoittamisvelvollisuus neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 17 artiklan ja N:o 3821/85 19 artiklan 2 ja 3 kohdissa. Lisäksi näiden asetusten täytäntöönpanosta annetun direktiivin N:o 88/599/ETY 3 artiklan 5 kohdassa ja 6 artiklassa on tietojen vaihtoa koskevia säännöksiä.

Tietojen vaihtoa koskevien säädösten tarkoituksena on mahdollistaa, että liikenteen harjoittamiseen liittyvät luvat voidaan peruuttaa tai toinen jäsenvaltio voi pyytää toiselta jotakin säädöksissä mainittua sanktiota, kun liikenteenharjoittaja on rikkonut säännöksiä. Jotta säädösten tarkoitus toteutuisi, eri valtioiden viranomaisten tulisi toimittaa toisilleen tiedot muissa valtioissa tapahtuneista ajo- ja lepoaika- sekä ajopiirturirikkomuksista.

Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY sallii tämän tyyppisen henkilötietojen keräämisen. Direktiivin 7 artiklan mukaan henkilötietojen käsittely on sallittua muun muassa, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän laillisen veloitteen noudattamiseksi tai jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suo-

rittamiseksi.

AETR-sopimus

AETR-sopimuksen 12 artiklassa on asiasisällöltään samanlaiset määräykset tietojen vaihdosta kuin edellä mainituissa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 17 artiklan 2 ja 3 kohdassa, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 19 artiklan 2 ja 3 kohdassa ja direktiivin 88/599/ETY 3 artiklan 5 kohdassa.

Suomen lainsäädäntö

Ajo- ja lepoaika- sekä ajopiirturirikkomuksia koskevien tietojen vaihdosta on aiemmin säädetty Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja sen tarkistamisesta tehdyn pöytäkirjan voimaansaattamisesta sekä sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain ja sen muuttamisesta annetun lain voimaantuloa annetun asetuksen (1506/1993) 8 §:ssä. Tämä asetus kumottiin 1 päivänä lokakuuta 1995.

Perusoikeusuudistuksen yhteydessä hallitusmuodon henkilötietojen suojaa koskevaa säännöstä muutettiin 1 päivästä elokuuta 1995 siten, ettei tietojen vaihdosta voi enää säätää asetuksella. Henkilötietojen suojasta on hallitusmuodon 8 § 1 momentin (969/1995) mukaan säädettävä lailla. Suojan katsotaan käsittävän kaikenlaisen henkilötietojen keräämisen ja edelleen lähettämisen.

Rikkomusten riittäväksi yksilöimiseksi ja liikennelupaseuraamuksen määräämiseksi lähetettävien tietojen tulee sisältää ajoneuvon yksilöinti. Tieliikenteen tietojärjestelmästä annettu laki (819/1989), joka koskee ajoneuvohallintokeskuksen ylläpitämiä tietokantoja ja jonka nojalla ajoneuvohallintokeskus ylläpitää oikeusrekisterikeskukselta saatujen tietojen perusteella muun muassa ajokorttirekisteriä kuljettajien tieliikennerekkomuksista, ei mahdollista tietojen keräämistä niin, että sekä tieto kuljettajien rikkomuksista että heidän ajamansa ajoneuvon rekisteritunnus olisivat samassa rekisterissä. Myöskään rikkomuksia tai kuljettajaa koskevien tietojen lähettäminen ulkomaiden viranomaisille ei ole mainitun lain mukaan mahdollista.

Ulkomaalaisten tekemiä, rangaistukseen johtavia ajo- ja lepoaika- sekä ajopiirturirikkomuksia tulee poliisin ja työsuojelutarkastajien tietoon ilmeisesti muutamia kymmeniä

vuosittain. Valvonnan parantuminen lisäisi niitä jonkin verran mutta määrä on joka tapauksessa niin vähäinen, että ajoneuvohallintokeskuksen ylläpitämään tieliikenteen tietojärjestelmään ei ole tarkoituksenmukaista muodostaa omaa järjestelmää näitä ilmoituksia varten. Tietojen toimittamista varten kerättävässä tiedostossa ei olisi myöskään kysymys tieliikenteen tietojärjestelmän kaltaisista laajoista, pysyvistä rekistereistä.

Mainituista syistä tieliikennelakiin ehdotetaan lisättäväksi valtuutussäännös ajo- ja lepoaikojen noudattamista ja ajopiirturin käyttämistä koskevien tietojen toimittamisesta ulkomaiden viranomaisille.

Tietojen pyytäminen ulkomaiden viranomaisilta

Milloin kuljetus tapahtuu useamman valtion alueella, ajo- ja lepoaikasäädösten rikkomusten täyttyminen Suomen alueella riippuu siitä, miten lepoaikoja ja taukoja on noudatettu Suomen alueen ulkopuolella. Jos kuljettajalla ei ole näyttää ajopiirturin levyjä, rikkomus voidaan saada selville vain yhteistyössä muiden valtioiden viranomaisten kanssa. Tämän vuoksi poliisille ja työsuojeluviranomaisille tulisi antaa oikeus pyytää samat tiedot kuin edellä on selostettu, jotta Suomessa tapahtuneeksi epäiltyä ajo- ja lepoaika- tai ajopiirturin käyttörikkomusta voidaan Suomessa tutkia yhteistyössä ulkomaa- laisten viranomaisten kanssa.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei olisi välittömiä vaikutuksia valtion talouteen. Tullin ja rajavartiolaitoksen työ määrä lisääntyisi valvonnan vuoksi ja poliisin ja työsuojeluviranomaisten työ määrä

lisääntyisi tietojen edelleen toimittamisen vuoksi. Molemmissa tapauksissa viranomais- ten työ määrän lisääntyminen voidaan arvioida vähäiseksi.

Suomalaisten kuljetusyritysten kilpailukyky parantuisi niihin ulkomaisiin kuljetusyrityksiin nähden, jotka saavat kilpailuetua ajo- ja lepoaikojen valvonnan puutteista. Vaikutus tuskin kuitenkaan on suuri.

3. Asian valmistelu

Esitys on laadittu virkatyönä liikenneministeriössä. Siitä on pyydetty lausunnot ulkoasiainministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, työministeriöltä, ajoneuvohallintokeskukselta, tullihallitukselta, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto-AKT:lta, Autoliikenteen työnantajaliitolta, Linja-autoliitolta ja Suomen Kuorma-autoliitolta.

Autoliikenteen työnantajaliitto vastusti ehdotettua velvollisuutta pitää autossa mukana alkuperäiset piirturilevyt.

Oikeusministeriön lausunnon johdosta säännösehdoitusten rakennetta ja perustelua sekä erityisesti tietojenvaihtoa koskevaa 105 b §:ää on tarkennettu.

Muutoin lausunnot olivat joko puoltavia tai niissä esitettiin pieniä tarkennuksia jotka on otettu huomioon.

4. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnalle on annettu hallituksen esitys kansainvälisessä maantieliikenteessä toimivien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti, kun Suomi liittyy mainittuun sopimukseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

47 a §. *Tieliikenteen sosiaalilainsäädäntö.* Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin ajo- ja lepoaikoja sekä ajopiirturin käyttöä koskevat Euroopan unionin säädökset ja AETR-sopimus. Luettelolla ei olisi vaikutusta säädösten

sisältöön, mutta se helpottaisi viittauksia asianomaiseen säädöskokonaisuuteen. Nykyinen 1 momentti siirtyisi samalla 2 momentiksi.

87 a §. *Ajopiirturin käyttö.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan ajopiirturin käyttöpakon piiriin lisättäväksi niissä valtioissa rekiste-

röidyt ajoneuvot, joissa rekisteröintivaltiota velvoittavan kansainvälisen sopimuksen mukaan ajopiirturin käyttö on pakollista. Nykyisin käyttöpakon piirissä ovat neuvoston asetuksen (ETY) n:o 3820/85 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa valtioissa rekisteröidyt ajoneuvot eli Euroopan unionin jäsenvaltioissa rekisteröidyt ajoneuvot.

Selkeyden vuoksi pykälän 2 momentiksi erotettaisiin nykyisen 1 momentin viimeinen virke.

Pykälän 3 momentti vastaa nykyistä 2 momenttia muutoin, mutta mahdollisuus pitää mukana ajopiirturin levyn jäljennöksiä poistetaan. Lisäksi suomenkielisessä sanamuodossa sana "ajoviikon" muutetaan sanaksi "viikon" ja sana "päivältä" sanaksi "ajopäivältä", jotta säännös vastaisi neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 15 artiklan 7 kohdan muita kieliversioita.

94 a §. *Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvonta.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin kuljettajalle velvollisuus luovuttaa ajopiirturin levy tai kuljetuspäiväkirja myös tulli- ja rajavartiomiehelle. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin tulli- ja rajavartiolaitos ajo- ja lepoaikasäädösten valvojiksi.

Valvonnan täytäntöönpanosta säädetään ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen (1257/1992) 7 b §:ssä (714/1996). Sen mukaan poliisi vastaa ensisijassa tiellä tapahtuvista tarkastuksista ja työsuojeluhallinto yrityksissä tapahtuvista tarkastuksista.

94 b §. *Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön noudattamisen pakkokeinot.* Edelliseen pykälään liittyen 2 momenttiin lisättäisiin tulli- ja rajavartiomiehille oikeus estää kuljettajaa jatkamasta ajoa, kunnes säädetty tauko tai lepoaika on pidetty. Lisäksi pykälässä viitattaisiin AETR-sopimukseen.

Ajoneuvo on pysäytettävä tieliikennelain 93 § 1 momentin ja 97 §:n 2 momentin nojalla poliisin tai liikennettä valvovan tullin tai rajavartiomiehen antamasta merkistä.

Ehdotettu säännös ei valtuuta voimakeinon käyttööseen, vaan tällainen toimivalta perustuu poliisin osalta rikoslain (39/1889) 3 luvun 8 §:ään ja poliisilain (493/1995) 27 §:ään, rajavartiomiehen osalta rajavartiolaitoksesta annetun lain (5/1975) 13 §:ään ja tullimiehen osalta tullilain (1466/1994) 17 §:ään.

105 a §. *Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkominen.* Pykälä koskee ajo- ja lepoaikojen sekä työnantajan velvollisuutena olevien tieliikenteen sosiaalilainsäädännön

säännösten ja määräysten rikkomisesta tuomittavia rangaistuksia. Pykälässä muutetaan säädösviittausta 47 a §:n uuden sanamuodon mukaiseksi.

Pykälään lisättävän AETR-sopimuksen 5 artikla vastaa muutoin neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 5 artiklaa, mutta siitä puuttuvat auton apumiehen ja rahastajan vähimmäisiät. Neuvoston asetuksen 10 artiklaa vastaa AETR-sopimuksen 11 artiklan 3 kohta ja neuvoston asetuksen 15 artiklaa AETR-sopimuksen 11 artiklan 1 ja 2 kohta. Neuvoston asetuksen 14 artiklaa vastaava työvuorolistajärjestelmä ei sisälly AETR-sopimukseen.

Ajopiirturin käyttämättä jättämisestä ja epäkuntoisesta tai puuttuvasta ajopiirturista rangaistaan 103 §:n nojalla, kuten muidenkin ajoneuvon varusteita ja rakennetta koskevien säästösten noudattamatta jättämisestä.

105 b §. *Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön noudattamista koskevien tietojen vaihto muiden valtioiden viranomaisten kanssa.* Uudessa 105 b §:ssä annettaisiin poliisille ja työsuojeluviranomaisille valtuus toimittaa ulkomaiden asianomaisille viranomaisille ajo- ja lepoaika-rikkomusten tutkintaa ja seuraamuksia varten tarpeelliset tiedot neuvoston asetusten säännösten ja AETR-sopimuksen määräysten rikkomisesta.

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 17 artiklan ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 19 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten velvollisuuksiin kuuluu toimittaa toisilleen säännöllisesti kaikki käytettävissä olevat tiedot muun kuin jäsenvaltiossa asuvan tekemistä asetusten rikkomisista, samoin kuin kaikista rikkomusten seuraamuksista ja tämän lisäksi tiedot seuraamuksista, joita jäsenvaltioissa sovelletaan maassa asuviin henkilöihin näiden rikkomuksista toisessa jäsenvaltiossa.

Direktiivin 88/599/ETY 3 artiklan 5 kohdassa säädetään erikseen velvollisuudesta luovuttaa yrityksessä tehdyn tarkastuksen tulokset toisen jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle, kun tiellä tapahtuneen tarkastuksen johdosta on ollut aihetta epäillä säännösten rikkomista.

Direktiivin 6 artiklassa säädetään lisäksi, että tietojen vaihdon tulee tapahtua kahden välisesti joka 12. kuukausi. Tietojen vaihdossa on käytettävä direktiivin 88/599/ETY 6 artiklassa tarkoitettua tieliikenteen va-kiolomakkeesta tehdyllä komission päätök-

sellä 93/172/ETY käyttöön otettua lomaketta.

Tietojen luovuttamista koskeva säännös on erityissäännös henkilörekisterilain (471/1987) 22 §:ään nähden. Mainitun pykälän mukaan arkaluonteisia tietoja, joita saman lain 6 §:n mukaan ovat muun muassa rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta koskevat tiedot, saisi luovuttaa vain tietosuojalautakunnan tai rekisteröidyn luvalla ja vain sellaiseen maahan, jonka oman lainsäädännön on asetuksella vahvistettu vastaavan henkilörekisterilain säännöksiä.

Euroopan yhteisöjen edellä mainittujen säädösten mukaan tiedonantovelvollisuus koskee toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn ajoneuvon kuljettajan tai sen omistajan epäiltyjä rikkomuksia. Tieto ulkomaisen kuljettajan Suomessa käyttämistä ajo- ja lepoajoista ja ajopiirturikiekoista annettaisiin asianomaisen ulkomaisen viranomaisen pyynnöstä rikkomuksen tutkintaa varten.

Lisäksi on vuosittain vaihdettava tietoja tuomituista rikkomuksista. Näissä tapauksissa poliisin tai työsuojeluviranomaisen olisi seurattava onko rikosilmoituksen perusteella annettu lainvoimainen tuomio ennen kuin tieto toimitetaan ulkomaan viranomaiselle.

Suomessa tapahtuneeksi epäillyn rikkomuksen tutkimisen vuoksi ehdotetaan 3 momenttiin myös säännöstä, jonka nojalla poliisi ja työsuojeluviranomainen voivat

pyytää vastaavat tiedot ulkomaan asianomaiselta viranomaiselta.

Asetuksella voitaisiin tarkemmin säätää tietojen lähettämisen yhteensovittamisesta tai muusta menettelytavasta.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti AETR-sopimuksen kanssa.

3. Tarkemmat säännökset

Ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen 7 b §:ssä on annettu tarkempia säännöksiä valvonnan täytäntöönpanosta. Sen mukaan poliisi vastaa ensisijassa tiellä tapahtuvista tarkastuksista ja työsuojeluhallinto yrityksissä tapahtuvista tarkastuksista. Tulli ja rajavartiolaitoksen mukaantulo liikennevalvontaan voitaisiin tässä säädöksessä ottaa huomioon, jos se osoittautuu tarpeelliseksi. Ehdotetun 105 b §:n 4 momentin mukaan asetuksella voidaan tarvittaessa säätää menettelytavoista tietojen luovuttamiseksi ja pyytämiseksi. Asetuksella voitaisiin esimerkiksi keskittää ulkomaisten viranomaisten kanssa tapahtuvan tietojen vaihtamisen vaatimat käytännön toimenpiteet yhdelle viranomaiselle.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tieliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 47 a ja 87 a §, 94 a §:n 1 ja 3 momentti, 94 b §:n 2 momentti ja 105 a §, sellaisina kuin ne ovat, 47 a §, 94 a §:n 1 ja 3 momentti, 94 b §:n 2 momentti ja 105 a § laissa 521/1995 ja 87 a § laissa 1567/1993 sekä
lisätään lakiin uusi 105 b § seuraavasti:

47 a §

Tieliikenteen sosiaalilainsäädäntö

Ajo- ja lepoajoista, ajopiirturin käytöstä ja muusta tieliikenteen sosiaalilainsäädännöstä on voimassa, mitä niistä säädetään tai määrätään tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3820/85, tieliikenteen valvontalaitteista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 ja kansainvälisessä maantieliikenteessä toimivien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyssä eurooppalaisessa sopimuksessa (SopS /) jäljempänä AETR-sopimus.

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston asetuksen osalta noudatetaan Suomessa myös, mitä mainitun asetuksen 5 artiklan 5 kohdassa, 6 artiklan 1 kohdan viidennessä alakohdassa ja 7 artiklan 3 kohdassa säädetään. Neuvoston asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten soveltamisesta Suomessa säädetään asetuksella. Neuvoston asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista päättää asianomainen ministeriö, joka voi antaa tarvittaessa säännöksiä poikkeusten myöntämisestä.

87 a §

Ajopiirturin käyttö

Kuljettajan on käytettävä ajopiirturia niissä ajoneuvoissa, joissa se 47 a §:ssä mainittujen säädösten ja siinä mainitun sopimuksen määräysten mukaan on pakollista.

Tieliikenteen valvontalaitteista annetun neuvoston asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista sekä 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeusluvista säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös tarkem-

min siitä, millä tavalla kuljettajan on käytettävä ajopiirturia sekä ajopiirturin korjaamisesta.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on huolehdittava siitä, että ajoneuvossa on riittävästi tyhjiä ajopiirturin levyjä. Kuljettajan on säilytettävä ajoneuvossa levyt kuluvalta viikolta ja edellisen viikon viimeiseltä ajopäivältä.

94 a §

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvonta

Ajoneuvon kuljettajan, omistajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle tai työsuojelutarkastajalle hallussaan oleva ajopiirturin levy tai ajopäiväkirja. Kuljettajan on vaadittaessa esitettävä ne myös tullitai rajavartiomiehelle.

Edellä 47 a §:ssä mainittujen säädösten ja siinä mainitun sopimuksen noudattamista valvovat poliisi, tullilaitos, rajavartiolaitos ja työsuojeluviranomaiset. Valvonnan täytäntöönpanosta säädetään asetuksella.

94 b §

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön noudattamisen pakkokeinot

Jos on perusteltua syyt epäillä, että kuljettaja on rikkonut 47 a §:ssä mainittujen säädösten tai sopimuksen ajoaikoja, taukoja tai lepoaikoja koskevia säännöksiä tai määräyksiä, poliisi-, tullitai rajavartiomies voi estää kuljettajaa jatkamasta ajoa, kunnes säädetty tauko tai lepoaika on pidetty.

105 a §

*Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön
rikkominen*

Kuljettaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 47 a §:ssä mainittujen säädösten tai siinä mainitun sopimuksen ajoaikoja, taukoja ja lepoaikoja koskevia säännöksiä tai määräyksiä, sekä työnantaja tai tämän edustaja, joka rikkoo tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston asetuksen 5, 10, 14 tai 15 artiklaa tai AETR-sopimuksen 5 tai 11 artiklaa, on tuomittava *tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomisesta* sakkoon. Kuljettajaa ei kuitenkaan tuomita rangaistukseen teosta, jonka syynä on työnantajan tai tämän edustajan tekemä rikkomus.

105 b §

*Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön
noudattamista koskevien tietojen vaihto
muiden valtioiden viranomaisten kanssa*

Poliisi ja työsuojeluviranomaiset saavat luovuttaa ajopiirturin levystä ilmenevät tiedot ja muut tiedot rikkomuksen, ajoneuvon sekä ajoneuvon kuljettajan ja tämän työnantajan yksilöimiseksi sekä tiedot rikkomuksesta määräytyistä seuraamuksista, jotka he 47 a §:ssä mainittujen säädösten ja siinä

mainitun sopimuksen mukaan sekä yhdenmukaisista menettelyistä pantaessa täytännön tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettu asetus (ETY) N:o 3820/85 ja tieliikenteen valvontalaitteista annettu asetus (ETY) N:o 3821/85 annetun neuvoston direktiivin 88/599/ETY mukaan ovat velvollisia luovuttamaan.

Tiedot saa luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille 1 momentissa tarkoitettujen asetusten ja siinä tarkoitetun direktiivin osalta ja AETR-sopimukseen liittyneiden valtioiden toimivaltaisille viranomaisille sopimuksessa määrättyjen tietojen osalta.

Poliisi ja työsuojeluviranomaiset saavat lisäksi luovuttaa 1 momentissa mainitut tiedot 2 momentissa tarkoitetuille viranomaisille epäilyllä rikkomuksesta, jos toimivaltainen muun valtion viranomainen sitä pyytää tuossa valtiossa tapahtuneen rikkomuksen selvittämiseksi. Poliisi ja työsuojeluviranomaiset saavat myös pyytää mainituilta muiden valtioiden viranomaisilta samat tiedot Suomessa tapahtuneeksi epäilty rikkomuksen selvittämiseksi.

Asetuksella voidaan tarvittaessa säätää menettelytavoista tietojen luovuttamiseksi ja pyytämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 21 päivänä elokuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Liikenneministeri *Matti Aura*

Laki

tieliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/1981) 47 a ja 87 a §, 94 a §:n 1 ja 3 momentti, 94 b §:n 2 momentti ja 105 a §, sellaisina kuin ne ovat, 47 a §, 94 a §:n 1 ja 3 momentti, 94 b §:n 2 momentti ja 105 a § laissa 521/1995 ja 87 a § laissa 1567/1993 sekä lisätään lakiin uusi 105 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

47 a §

Tieliikenteen sosiaalilainsäädäntö

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 osalta noudatetaan Suomessa myös, mitä mainitun asetuksen 5 artiklan 5 kohdassa, 6 artiklan 1 kohdan viidennessä alakohdassa ja 7 artiklan 3 kohdassa säädetään. Neuvoston asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten soveltamisesta Suomessa säädetään asetuksella. Neuvoston asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista päättää liikenneministeriö, joka voi antaa tarvittaessa määräyksiä poikkeusten myöntämisestä.

87 a §

Ajopiirturin käyttö

Kuljettajan on käytettävä ajopiirturia niissä ajoneuvoissa, joissa se tieliikenteen valvontalaitteista annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 3 artiklan 1 kohdan mukaan on pakollista.

Artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poik-

Ehdotus

47 a §

Tieliikenteen sosiaalilainsäädäntö

Ajo- ja lepoajoista, ajopiirturin käytöstä ja muusta tieliikenteen sosiaalilainsäädännöstä on voimassa, mitä niistä säädetään tai määrätään tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3820/85, tieliikenteen valvontalaitteista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3821/85 ja kansainvälisessä maantieliikenteessä toimivien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyssä eurooppalaisessa sopimuksessa (SopS I), jäljempänä AETR-sopimus.

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston asetuksen osalta noudatetaan Suomessa myös, mitä mainitun asetuksen 5 artiklan 5 kohdassa, 6 artiklan 1 kohdan viidennessä alakohdassa ja 7 artiklan 3 kohdassa säädetään. Neuvoston asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten soveltamisesta Suomessa säädetään asetuksella. Neuvoston asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista päättää asianomainen ministeriö, joka voi antaa tarvittaessa säännöksiä poikkeusten myöntämisestä.

87 a §

Ajopiirturin käyttö

Kuljettajan on käytettävä ajopiirturia niissä ajoneuvoissa, joissa se 47 a §:ssä mainittujen säädösten ja siinä mainitun sopimuksen mukaan on pakollista.

Tieliikenteen valvontalaitteista annetun

Voimassa oleva laki

keuksista sekä 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeusluvista säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös tarkemmin siitä, millä tavalla kuljettajan on käytettävä ajopiirturia, sekä ajopiirturin korjaamisesta.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on huolehdittava siitä, että ajoneuvossa on riittävästi tyhjiä ajopiirturin levyjä. Kuljettajan on säilytettävä ajoneuvossa levyt *tai niiden jäljennökset* kuluvalta viikolta ja edellisen ajoviikon viimeiseltä ajopäivältä.

94 a §

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvonta

Ajoneuvon kuljettajan, omistajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle tai työsuojelutarkastajalle hallussaan oleva ajopiirturin levy tai *sen jäljennös taikka* ajopäiväkirja.

Edellä 47 a §:ssä mainitun neuvoston asetuksen noudattamista valvovat poliisi ja työsuojeluviranomaiset. Valvonnan täytäntöönpanosta säädetään asetuksella.

94 b §

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön noudattamisen pakkokeinot

Jos on perusteltua syytä epäillä, että kuljettaja on rikkonut 47 a §:ssä mainitun neuvoston asetuksen ajoaikoja, taukoja tai lepoaikoja koskevia säännöksiä, poliisi voi estää kuljettajaa jatkamasta ajoa, kunnes säädetty tauko tai lepoaika on pidetty.

Ehdotus

neuvoston asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista sekä 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeusluvista säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös tarkemmin siitä, millä tavalla kuljettajan on käytettävä ajopiirturia, sekä ajopiirturin korjaamisesta.

Ajoneuvon omistajan tai haltijan on huolehdittava siitä, että ajoneuvossa on riittävästi tyhjiä ajopiirturin levyjä. Kuljettajan on säilytettävä ajoneuvossa levyt kuluvalta viikolta ja edellisen *viikon* viimeiseltä ajopäivältä.

94 a §

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvonta

Ajoneuvon kuljettajan, omistajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle tai työsuojelutarkastajalle hallussaan oleva ajopiirturin levy tai ajopäiväkirja. *Kuljettajan on vaadittaessa esitettävä ne myös tulli- tai rajavartiomiehelle.*

Edellä 47 a §:ssä mainittujen säädösten ja *siinä mainitun sopimuksen* noudattamista valvovat poliisi, *tullilaitos, rajavartiolaitos* ja työsuojeluviranomaiset. Valvonnan täytäntöönpanosta säädetään asetuksella.

Jos on perusteltua syytä epäillä, että kuljettaja on rikkonut 47 a §:ssä mainittujen *säädösten tai siinä mainitun sopimuksen* ajoaikoja, taukoja tai lepoaikoja koskevia säännöksiä *tai määräyksiä, poliisi-, tulli- tai rajavartiomies* voi estää kuljettajaa jatkamasta ajoa, kunnes säädetty tai *määräyty* tauko tai lepoaika on pidetty.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

105 a §

*Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön
rikkominen*

Kuljettaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 47 a §:ssä mainitun neuvoston asetuksen ajoaikoja, taukoja ja lepoaikoja koskevia säännöksiä, sekä työnantaja tai tämän edustaja, joka rikkoo asetuksen 5, 10, 14 tai 15 artiklaa, on tuomittava tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomisesta sakkoon. Kuljettajaa ei kuitenkaan tuomita rangaistukseen teosta, jonka syynä on työnantajan tai tämän edustajan tekemä rikkomus.

105 a §

*Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön
rikkominen*

Kuljettaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 47 a §:ssä mainittujen säästösten tai siinä mainitun sopimuksen ajoaikoja, taukoja ja lepoaikoja koskevia säännöksiä tai määräyksiä, sekä työnantaja tai tämän edustaja, joka rikkoo tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston asetuksen 5, 10, 14 tai 15 artiklaa tai AETR-sopimuksen 5 tai 11 artiklaa, on tuomittava tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomisesta sakkoon. Kuljettajaa ei kuitenkaan tuomita rangaistukseen teosta, jonka syynä on työnantajan tai tämän edustajan tekemä rikkomus.

105 b §

*Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön
noudattamista koskevien tietojen vaihto
muiden valtioiden viranomaisten kanssa*

Poliisi ja työsuojeluviranomaiset saavat luovuttaa ajopiirturin levystä ilmenevät tiedot ja muut tiedot rikkomuksen, ajoneuvon sekä ajoneuvon kuljettajan ja tämän työnantajan yksilöimiseksi sekä tiedot rikkomuksesta määrättyistä seuraamuksista, jotka he 47 a §:ssä mainittujen säästösten ja siinä mainitun sopimuksen mukaan sekä yhdenmukaistamisesta annettu asetus (ETY) N:o 3820/85 ja tieliikenteen valvontalaitteista annettu asetus (ETY) N:o 3821/85 annetun neuvoston direktiivin 88/599/ETY mukaan ovat velvollisia luovuttamaan.

Tiedot saa luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille 1 momentissa tarkoitettujen asetusten ja siinä tarkoitettun direktiivin osalta ja AETR-sopimukseen liittyneiden valtioiden toimivaltaisille viranomaisille sopimuksessa määrättyjen tietojen osalta.

Poliisi ja työsuojeluviranomaiset saavat lisäksi luovuttaa 1 momentissa mainitut tiedot 2 momentissa tarkoitetuille viranomaisille epäillystä rikkomuksesta, jos toimivaltai-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

nen muun valtion viranomaisen sitä pyytää tuossa valtiossa tapahtuneen rikkomuksen selvittämiseksi. Poliisi ja työsuojeluviranomaiset saavat myös pyytää mainituilta muiden valtioiden viranomaisilta samat tiedot Suomessa tapahtuneeksi epäillyn rikkomuksen selvittämiseksi.

A setuksella voidaan tarvittaessa säätää menettelytavoista tietojen luovuttamiseksi ja pyytämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.